

Skatter og afgifter

I Danmark opkræves skatter og afgifter med flere formål. For det første finansierer indtægterne fra skatter og afgifter udgifterne til en række offentlige ydelser som fx uddannelse, infrastruktur, børnepasning, sygehusvæsenet, ældrepleje, indkomstoverførsler mv. Desuden medvirker skatter og afgifter til at omfordele forbrugsmuligheder mellem borgerne samt hen over hele livet for den enkelte borger.

Skatter og afgifter har imidlertid også en række samfundsøkonomiske omkostninger. Fx vil tilskyndelsen til at arbejde og investere alt andet lige reduceres, når hhv. skatten på arbejde og selskabsskatten øges. Hvorledes den samlede beskatning påvirker et lands vækst og velstand, afhænger af skatteindtægternes sammensætning, beskatningsniveauet og hvordan provenuet anvendes.

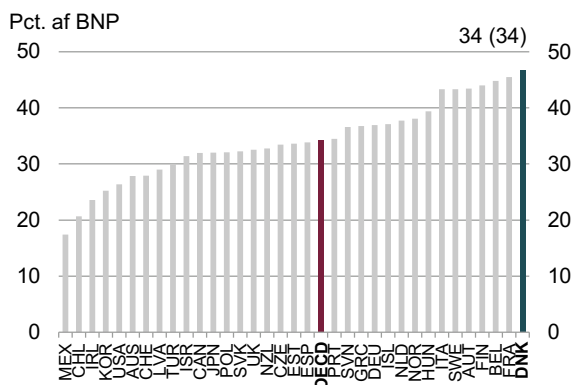
De centrale konklusioner i dette kapitel er:

- De danske skatter og afgifter er generelt høje set i et internationalt perspektiv. Hvad angår de mindst væksthæmmende skattetyper andel af de samlede skatteindtægter, ligger Danmark omtrent på OECD-gennemsnittet.
- Marginalskatten for de højere lønnede er blandt de højeste i OECD. Samtidig er gennemsnitskatten generelt lidt højere end OECD som helhed.
- Den danske formelle selskabsskattesats er lidt lavere end gennemsnittet for OECD-landene. Det gælder også for den effektive selskabsskattesats.

Skattetrykket

Det danske skattetryk udgjorde ca. 47 pct. af BNP i 2015 og var det højeste blandt OECD-landene, se figur 20.1.

➔ **Figur 20.1** Skattetrykket i OECD, 2015

Anm.: Skattetrykket er beregnet som det samlede skatte- og afgiftsprovenu i forhold til BNP i markedspriser. For AUS, JPN, POL er data fra 2014. Kilde: OECD.

Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_20

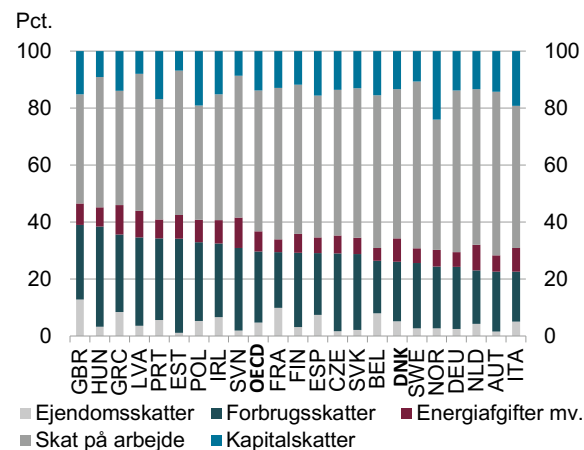
Skattetrykket giver dog ikke nødvendigvis et retvisende billede af den samlede reelle skattebelastning i de enkelte lande. Det skyldes blandt andet, at der er en række forskelle i landenes indretning af skatte- og indkomstoverførselssystemerne. Fx er hovedparten af overførsler til husholdninger i Danmark skattepligtige, hvilket isoleret set trækker skattetrykket op i forhold til fx Tyskland, hvor visse overførsler er skattefrie eller gives som fradrag.¹

Skattestrukturen

Skattesystemets sammensætning har stor betydning for den økonomiske vækst. Analyser fra blandt andet OECD peger på, at selskabsskatter er blandt de mest hæmmende skatter for den økonomiske vækst, da særligt disse skatter hæmmer produktivitetsvæksten. Ejendomsskatter – og navnlig jordbeskatning – fremstår at være de mindst væksthæmmende.²

Danmark ligger en lille smule lavere end OECD-gennemsnittet, når det drejer sig om, hvor stor en andel af beskatningstyper, der er mindst væksthæmmende, se figur 20.2.

➔ **Figur 20.2** Skattestrukturen, 2014

Anm.: Ejendomsskatter og forbrugsskatter er i figuren kategoriseret som mindst væksthæmmende skatter, og figuren er sorteret efter disse. Kilde: EU-Kommissionen.

Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_20

¹ Det høje niveau for forbrugsafgifter i Danmark reducerer isoleret set skattetrykket, fordi forbrugsafgifterne indgår i såvel tæller som nævner i opgørelsen af skattetrykket. Det danske skattetryk skal også ses i sammenhæng med, at man i Danmark har valgt at lade en større andel af det individuelle forbrug (sundhed, ældrepleje mv.) være organiseret i den offentlige sektor og finansieret via skatter. I andre lande er det helt eller delvist privat finansieret og regnes derfor som privat forbrug.

² Fx Tax and Economic Growth, 2008, OECD; Mirless Review, 2011; Tax reforms in EU, 2011, EU-Kommissionen; Testing the endogenous growth model - public expenditure, taxation and growth over the long run, 2001, Bleaney m.fl., Canadian Journal of Economics; The Timing and Persistence of Fiscal Policy Impacts on Growth - Evidence from OECD Countries, 2011, Gemell m.fl., The Economic Journal 121; Skat og produktivitet, Produktivitetskommissionen, 2014.

20. Skatter og afgifter

Generelle forbrugsafgifter, som fx moms, anses som udgangspunkt som mindre forvridende end skat på arbejdsindkomst. Afgifter på forbrug af specifikke varer er dog ikke nødvendigvis mere "vækstvenlige" end skat på arbejdsindkomst. Afgifter på forurening mv. er dog "vækstvenlige" i det omfang, de afspejler en eksternalitetsomkostning ved forbrug af den pågældende vare. Afgifter på fx energi, der overstiger de eksterne effekters marginale omkostninger, vil således være mere forvridende end skat på arbejdsindkomst.

Beskatning af arbejdsindkomst

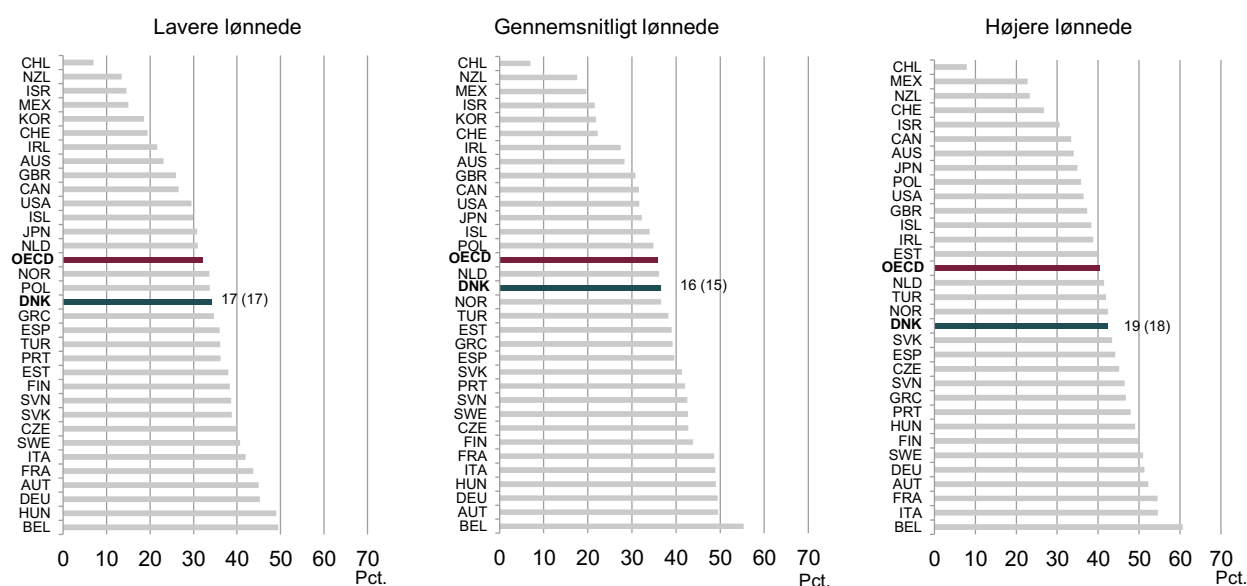
Den økonomiske tilskyndelse til at arbejde og yde en ekstra indsats, og dermed arbejdsudbuddet, afhænger af beskatningen på arbejdsindkomst og skat på forbrug. Selv om skatten på arbejde ikke direkte pålægges virksomheder, har den også en betydning for produktiviteten og dermed den økonomiske vækst.

Gennemsnitsskatten på arbejdsindkomst i Danmark er højere end OECD-gennemsnittet. Det gælder alle tre indkomstgrupper, se figur 20.3.

Marginalskatten for lavere lønnede og gennemsnitligt lønnede i Danmark er lavere end OECD-gennemsnittet. For de højere lønnede er marginalskatten med 56 pct. høj blandt OECD-landene, men lavere end lande som fx Sverige, som har OECD's næsthøjeste marginalskat på godt 67 pct., se figur 20.4.

Den højeste marginalskat for arbejdsindkomst i Danmark er nedsat betydeligt siden midten af 1980'erne med ca. 17 pct.-point, se Factbook.

➔ **Figur 20.3** Gennemsnitsskatten på arbejdsindkomst i OECD, 2015

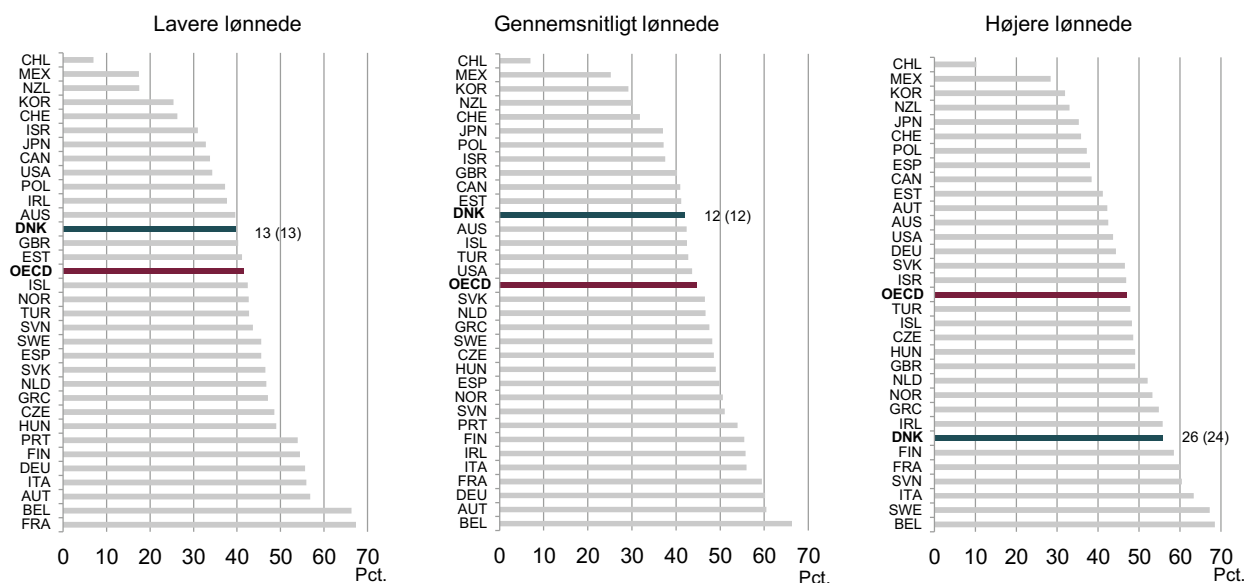

Anm.: Gennemsnitsskatten på arbejdsindkomst er et udtryk for den samlede beskatning på arbejdsindkomsten og påvirker tilskyndelsen til at deltage på arbejdsmarkedet og tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft. Lavtlønnede, gennemsnitligt lønnede og højt lønnede er opgjort for enlige uden børn, der har en løn på hhv. 67, 100 og 167 pct. af gennemsnitsindkomsten. Gennemsnitsskatten er opgjort inklusive sociale bidrag mv.

Kilde: OECD.

Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_20

→ **Figur 20.4** Marginalskatten på arbejdsindkomst i OECD, 2015

Anm.: Marginalskatten er skatten på den sidst tjente krone og påvirker de beskæftigedes økonomiske tilskyndelse til at yde en ekstra indsats fx ved at tage overarbejde, uddanne og dygtiggøre sig eller til at søge aktivt efter et nyt og bedre lønnet job. Lavtlønnede, gennemsnitligt lønnede og højtlønnede er opgjort for enlige uden børn, der har en løn på hhv. 67, 100 og 167 pct. af gennemsnitsindkomsten. Marginalskatten er opgjort inklusive sociale bidrag mv.

Kilde: OECD.

Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_20

Kapitalafkastbeskatning

Ved siden af arbejdsindkomst udgør kapitalafkast den anden primære indkomstform. Ca. en tredjedel af den samlede danske indkomst udgøres af kapitalafkast³, og beskatningen heraf udgør dermed en vigtig del af det danske skattesystem, da der kommer et ganske betydeligt provenu herfra.

Indretningen af kapitalbeskatningen har dermed en række konsekvenser for samfundsøkonomien, herunder særligt for investeringer, opsparring og indkomstfordelingen samt omfanget og karakteren af iværksætteraktivitet. Kapitalafkastskatterne dækker blandt andet over selskabsskat, pensionsafkastbeskatning, ejendomsskatter, aktieindkomstbeskatning og beskatning af personlig kapitalindkomst. Nedenfor udbygges selskabsbeskatningen og aktieindkomstbeskatningen.

Selskabsbeskatning

Muligheden for og tilskyndelsen til at foretage nye investeringer i virksomheder, starte egen virksomhed, tiltrække udenlandske investeringer, investere i forskning og udvikling mv. afhænger blandt andet af selskabsbeskatningen.

I takt med globaliseringen er den internationale kapitalmobilitet vokset, hvilket har skærpet konkurrencen om at tiltrække og fastholde investeringer. Selskabsskatten har betydning for både investeringer i ny teknologi hos eksisterende virksomheder, og for hvor attraktivt det fx er for udenlandske virksomheder at investere i Danmark, se boks 20.1. En række empiriske studier finder som tidligere nævnt, at selskabsskatten er en af de beskatningsformer, der hæmmer produktiviteten og den økonomiske vækst mest.⁴

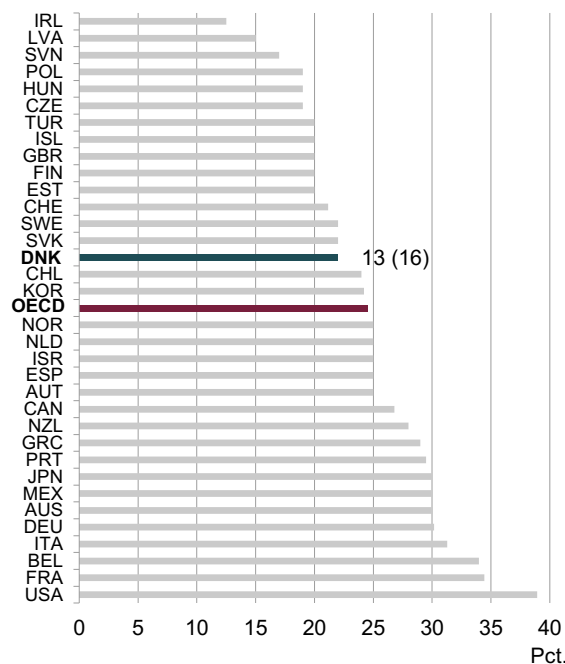
Siden slutningen af 1990'erne har der været en fallende tendens i OECD-landenes selskabsskattesatser som følge af stigende international skattekonkurrence. Det er til dels blevet modvirket af mindre gunstige regler for skattemæssige afskrivninger og andre fradragsregler.

Danmark har ad flere omgange sat selskabsskattesatsen ned som mange andre OECD-lande. Selskabsskattesatsen i Danmark er 22 pct. i 2016 og ligger under OECD-gennemsnittet og på niveau med fx Sverige, se figur 20.5.

³ Opgjort som bruttooverskud af produktion og blandet indkomst i forhold til bruttofaktorindkomst.

⁴ Se fx Tax and Economic Growth 2008, OECD; Tax and economic Growth 2008, Johansson m.fl., OECD Economics Department Working Papers 620; Tax Policy for Economic Recovery and Growth, 2011, Arnold m.fl., The Economic Journal 121.

→ **Figur 20.5** Formelle selskabsskattesatser i OECD, 2016

Anm.: Satserne angiver den kombinerede statslige og lokale selskabsskattesats. I flere lande findes flere selskabsskattesatser. For disse lande er den angivne sats den højeste.

Kilde: OECD.

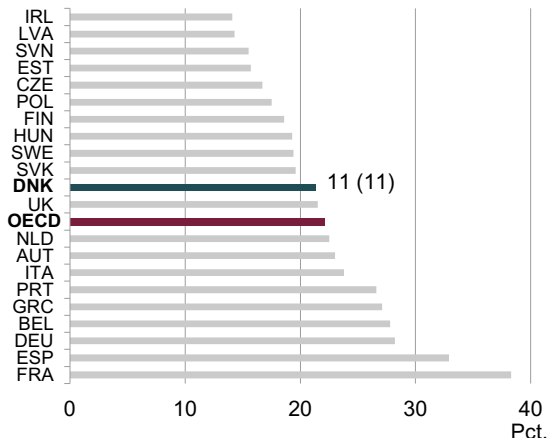
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_20

Selskabsskatten er generelt højere i store lande, som fx Tyskland og USA. Det skal ses i lyset af, at store lande har et større hjemmemarked, som alt andet lige gør det lettere at tiltrække investeringer udefra. Derfor har det ikke samme omkostning for store lande at have en højere selskabsskat som for mindre lande.

Effektive selskabsskatter giver et mere retvisende billede af den reelle selskabsskattebelastning end de formelle selskabsskattesatser. Effektive selskabsskattesatser tager højde for landenes forskellige skattebaser, herunder forskelle i fradragmuligheder, afskrivningsregler og muligheder for underskudsfræførsel. Samtidig tages der højde for, at nogle lande har flere satser.

I 2015 udgjorde den danske gennemsnitlige effektive selskabsskattesats ca. 21 pct. Det er en smule lavere end OECD-gennemsnittet, men højere end i fx Sverige, se figur 20.6.

→ **Figur 20.6** Effektive gennemsnitlige selskabsskattesatser i udvalgte OECD-lande, 2015

Anm.: Tallene i figuren er eksklusive den finansielle sektor.

Kilde: EU-Kommissionen.

Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_20

Aktieindkomstbeskatning

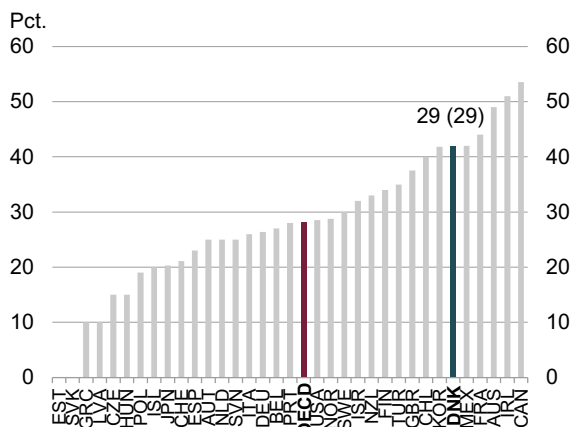
Aktieindkomstbeskatning dækker over beskatning af det realiserede afkast af aktier købt for frie midler. Det gælder både kursgevinster og udbytteudbetalinger. Aktieindkomstbeskatningen kan således have betydning for husholdningernes opsparingsbeslutninger og i nogen grad virksomhedernes investeringsbeslutninger.

For mindre og nystartede virksomheder, der overvejende fremskaffer kapital på indenlandske markeder, vil personskattereglerne for aktieindkomst kunne påvirke selskabets adgang til risikovillig kapital. For store virksomheder med adgang til de internationale kapitalmarkeder vil den danske aktieindkomstbeskatning derimod ikke have betydning.

I Danmark beskattes aktieindkomst progressivt med en skattesats på 27 pct. for aktieindkomster under progressionsgrænsen på 50.600 kr. i 2016, mens aktieindkomster over grænsen beskattes med 42 pct. Danmark ligger højt blandt OECD-lande og væsentligt over de nordiske lande, se figur 20.7.

Den høje aktieindkomstskattesats skal ses i lyset af, at der i det danske skattesystem er søgt en parallelitet mellem den højeste marginalsat for lønindkomst og den kombinerede selskab- og aktieindkomstbeskatning. Der sigtes efter, at den samlede beskatning er uafhængig af, om indkomsten tages ud som lønindkomst eller som aktieindkomst (det såkaldte hovedaktionærproblem).

→ **Figur 20.7** Øverste aktieindkomstskattesats, 2016

Anm.: I 2017 udgør progressionsgrænsen 51.700 kr. Satsene under og over progressionsgrænsen udgør hhv. 27 og 42 pct.
Kilde: OECD.
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_20

Energi-, miljø- og motorafgifter

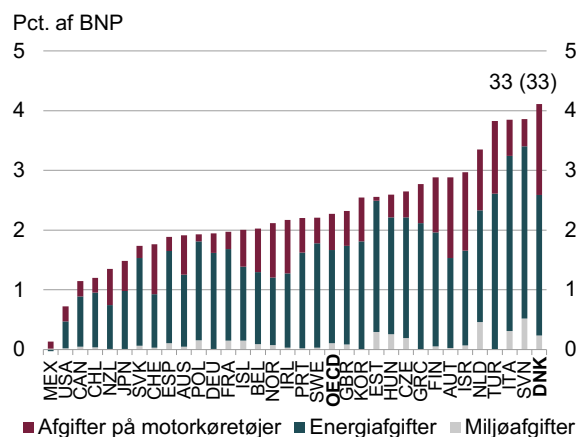
Energi-, miljø- og motorafgifter har blandt andet til formål at påvirke virksomheders og forbrugeres beslutninger, så de tager mere hensyn til miljø og klima. Samtidig udgør afgifterne en omkostning for virksomhederne og forvrider virksomhedernes valg af input-sammensætning. Afgifterne har dermed betydning for erhvervslivets konkurrenceevne. Afgifterne påvirker desuden arbejdsudbuddet og forbrugssammensætningen hos husholdningerne.

Som en række andre lande har Danmark i løbet af 1990'erne øget energi- og miljøafgifterne, mens skatten på arbejdsindkomst er sat ned. De såkaldte grønne afgifter udgør aktuelt omkring en fjerdedel af det samlede afgiftsprovener i Danmark og omfatter energi- og miljøafgifter samt afgifter på motorkøretøjer. De senere år er flere energi- og miljøafgifter dog sat ned eller afskaffet.

I 2013 var det danske grønne skatte tryk det højeste i OECD. Det skal ses i lyset af, at Danmark har meget høje afgifter på motorkøretøjer, herunder registreringsafgiften på personbiler, se figur 20.8.

Registreringsafgiften for motorkøretøjer er dog blevet reduceret med finanslovsaftalerne for 2016 og 2017.

→ **Figur 20.8** Det grønne skatte tryk, 2014

Anm.: Samlet provener fra grønne afgifter som andel af BNP i markedspriser. Afgifter på motorkøretøjer er eksklusive brændstofafgifter. Data for POL er fra 2013.
Kilde: OECD.
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_20

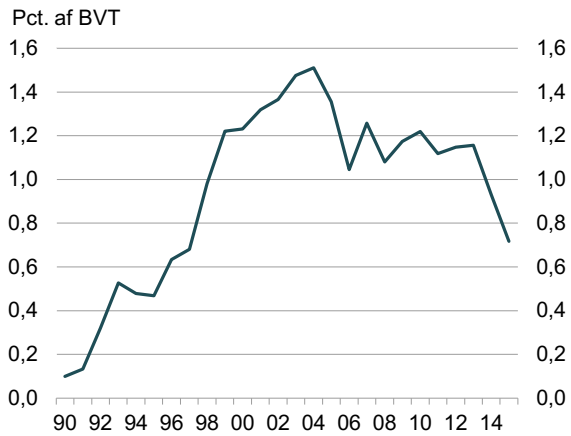
Ud over energifgifter mv. betaler virksomheder i Danmark en PSO-afgift (Public Service Obligation) på elforbrug, der blandt andet er med til at finansiere vedvarende energiproduktion. Ligesom andre afgifter påvirker PSO-afgiften virksomhedernes omkostningsniveau og derigennem konkurrenceevnen. Det er vanskeligt at sammenligne PSO-afgiften og lignende ordninger på tværs af lande, fordi finansieringsmodellerne for vedvarende energiproduktion er forskellige.

Industriens betaling af energifgifter mv. og PSO målt i forhold til bruttoværditilvæksten (BVT) er steget gennem 1990'erne og toppede i 2004 på godt 1,5 pct. Andelen er efterfølgende faldet, blandt andet som følge af skattestoppet og har med visse udsving udgjort ca. 1,1 pct. af BVT i gennemsnit i perioden 2006-2015. I 2015 udgjorde andelen ca. 0,7 pct., se figur 20.9.

Fra og med 2017 udfases PSO-afgiften gradvist og er i 2022 fuldt afskaffet, jf. *Aftale om afskaffelse af PSO-afgiften fra november 2016*, se boks 20.2. Det vil medføre en mærkbar reduktion af industrien betaling af energifgifter mv.

20. Skatter og afgifter

→ **Figur 20.9** Provenuet fra energifgifter mv. og PSO som andel af BVT for industrien, 1990-2015

Anm.: Energifgifter mv. omfatter energi-, CO₂- svovl- og NO_x-afgiften samt PSO-tarif.

Kilde: Danmarks Statistik.

Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_20

20. Skatter og afgifter

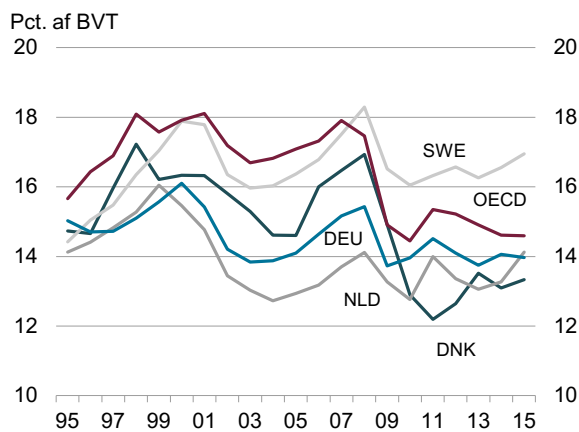
Boks 20.1 Gode vilkår for investeringer

Gode investeringsvilkår er en forudsætning for, at virksomheder vokser sig større, og at de er produktive og investerer i ny teknologi, som kan være med til at sikre vellønnede arbejdspladser i Danmark. Erhvervsinvesteringer øger produktiviteten i virksomhederne og øger erfaringsmæssigt også lønningerne (og efterfølgende de offentlige overførsler). Investeringerne i danske virksomheder har imidlertid været lave i de seneste år, se figur 20.1.a.

Et lavt erhvervsinvesteringsniveau betyder, at virksomhederne i mindre grad udnytter de muligheder, som ny teknologi giver. Det øger risikoen for, at danske virksomheder taber terræn i den globale konkurrence. Gode investeringsvilkår vil også kunne tiltrække udenlandske investorer, som bidrager med ny viden og erfaringer samt til konkurrence på det danske hjemmemarked.

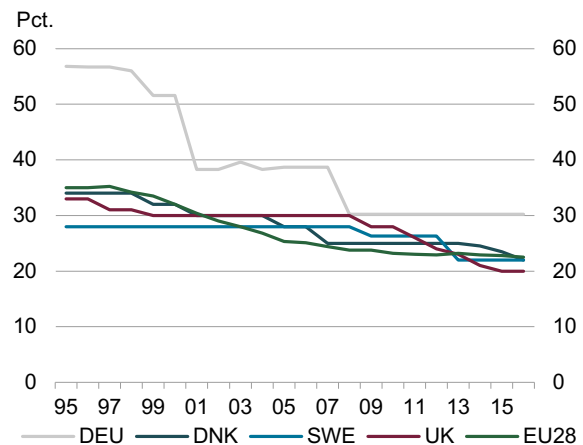
De seneste 25 år har der været en international tendens mod en lavere selskabsskattesats, se figur 20.1.b. I Danmark er den formelle selskabsskattesats blevet nedsat flere gange – fra 34 pct. i 1995 til 22 pct. i 2016. Dermed svarer den aktuelle danske selskabsskattesats omtrent til gennemsnittet i OECD. Flere lande har tilkendegivet, at de ønsker at sænke selskabsskattesatsen i de kommende år. Det gælder blandt andet UK og USA. Dette kan skabe pres for yderligere lempelser af selskabsbeskatningen i Danmark.

→ **Figur 20.1.a** Erhvervsinvesteringer, 1995-2015

Anm.: Erhvervsinvesteringerne er opgjort i løbende priser og er som andel af BVT for hele økonomien.
Kilde: OECD og egne beregninger.
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_20

→ **Figur 20.1.b** Selskabsskattesatser, 1995-2016

Anm.: Satserne angiver den kombinerede statslige og lokale selskabsskattesats. I enkelte lande findes flere selskabsskattesatser. For disse lande er den angivne sats den højeste.
Kilde: Skatteministeriets hjemmeside, www.skm.dk.
Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_20

20. Skatter og afgifter

Boks 20.2 Industriens betaling af afgifter på elektricitet

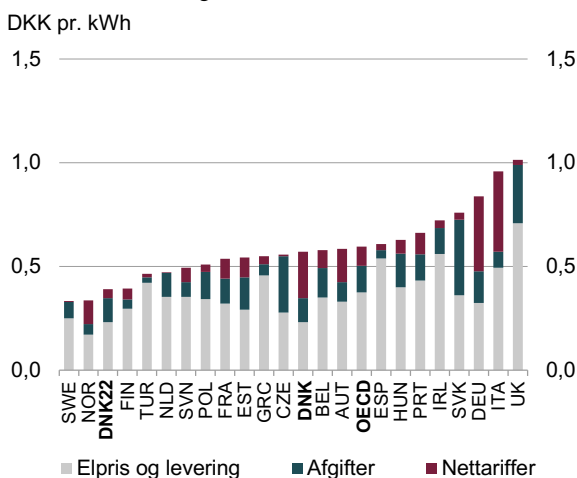
I dag pålægges industrivirksomhedernes elforbrug både en energiafgift og en PSO-afgift. Inden for de seneste år er der aftalt en række mærkbare lempelser i disse afgifter. Energiafgiften på elektricitet anvendt til proces er nedsat til EU's minimumssats på 0,4 øre pr. kWh, mens PSO-afgiften er under afvikling.

Elektricitet er et vigtigt produktionsinput og udgør en væsentlig udgiftspost for mange fremstillingsvirksomheder. Afgiftslempelser på elektricitet reducerer omkostningerne i de danske virksomheder og styrker deres konkurrenceevne over for udlandet. Samtidigt vil de lavere produktionsomkostninger i Danmark også bidrage til at tiltrække investeringer fra udlandet.

Energiafgiften på el anvendt til procesformål i momsregistrerede erhverv blev væsentligt reduceret fra og med 2014 som følge af *Aftaler om Vækstplan DK* fra 2013, hvor afgiften blev nedsat til 0,4 øre pr. kWh, svarende til EU's minimumssats. Derudover skete der også en betydelig administrativ forenkling af afgiften vedrørende el til proces. Før 2014 var afgiften opdelt i let og tung proces, hvor en tung produktionsproces karakteriseres som energiintensiv. Fra og med 2014 blev afgiften samlet i én sats. Let proces fik herved en lempelse på ca. 9 øre pr. kWh, mens tung proces fik en lempelse på ca. 5 øre pr. kWh.

PSO-afgiften, som danske husholdninger og virksomheder betaler på elforbrug, udfases gradvist fra og med 2017 som følge af *Aftale om afskaffelse af PSO-afgiften* fra november 2016. Erhvervenes besparelse skønnes at være ca. 2,6 mia. kr. (ekskl. moms, 2017-niveau) i 2022, hvor PSO-afgiften er fuldt afskaffet. Afskaffelsen af PSO-afgiften vil reducere virksomhedernes udgifter til elektricitet og vil forbedre erhvervslivets konkurrencevilkår gennem lavere elpriser, se figur 20.2.a. I 2016 udgjorde PSO-afgiften 23,3 øre pr. kWh. I 2022 er PSO-afgiften afskaffet, og el, anvendt til procesformål i momsregistrerede erhverv, pålægges dermed kun en energiafgift på 0,4 øre pr. kWh.

→ **Figur 20.2.a** Elpriser, afgifter mv. for store industrielle forbrugere, 2015

Elpriserne er forbrugspriser fra 2. halvår 2015 og opgjort for virksomheder med et forbrug mellem 20-70 GWh årligt. "Afgifter" er opgjort efter godtgørelse af moms og afgifter, men kan evt. også indeholde øvrige priselementer. Opgørelsen dækker over elforbrug anvendt til proces, rumvarme mv. PSO indgår som en del af nettariffen. PSO er udfaset i 2022, og uden PSO vil Danmark alt andet lige i 2022 rangere på en fjerdeplads. PSO er udregnet som et simpelt gennemsnit på baggrund af de udmeldte kvartals-tariffer i 2016 og fratrukket nettariffen 2015. Der er således tale om en alt andet lige-indikation af elprisen i 2022.

Kilde: Eurostat og egne beregninger.

Figurdata: https://doi.org/10.23758/RVK_20